

АНОТАЦІЯ

Люлька Г. А. Педагогічні умови толерантного ставлення школи і сім'ї до дітей молодшого шкільного віку (спеціальність 011 – Освітні, педагогічні науки) – кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки, Полтавський національний педагогічний ім. В. Г. Короленка Міністерства освіти і науки України, Полтава, 2021.

Зміст анотації

У дисертації

– *вперше* теоретично обґрунтовано, розроблено та експериментально перевірено в умовах загальноосвітніх навчальних закладів корекційну програму з формування готовності до толерантного виховання молодших школярів, побудовану на основі аксіологічного, особистісно зорієнтованого, компетентнісного та ситуативного підходів, яка складається з методологічного, організаційно-діяльнісного та результативного блоків і передбачає запровадження системи педагогічних ситуацій та реалізується за педагогічних умов (педагогічний консенсус щодо орієнтації на толерантне виховання молодших школярів; відображення ідей толерантного виховання у змісті навчальної дисципліни; визначено сутність поняття «педагогічна толерантність»;

– *уточнено* поняття «запровадження толерантного ставлення школи і сім'ї до молодших школярів»;

– *удосконалено* зміст процесу формування толерантного ставлення учителів до молодших школярів, зокрема, його загальнопедагогічний та дидактико-методичний складники у контексті досліджуваної проблеми;

Процеси глобалізації, євроінтеграції та реформування сучасної

початкової школи окреслюють рамки освітнього простору, побудованого на утвердженні людини як найбільшої соціальної цінності, засадах гуманізму, дитиноцентризму та толерантності, й вимагають від педагога готовності до діалогу шляхом встановлення з молодшими школярами відносин довіри, співпраці, компромісу, радості, товариськості, емпатії та психологічного комфорту.

З'ясовано сутність понять дослідження, які умовно скомпоновано у два блоки. Поняття першого розділу відображають об'єкт дослідження: процес виховання толерантних взаємостосунків у молодших школярів (Г. Кайданова, В. Калошин, Л. Канішевська, М. Капітоненко, А. Капустина, А. Карпов, О. Колосова, Л. Кондрашова, С. Мартиненко, О. Матвієнко, Л. Копець, Т. Кравченко, В. Кремень, З. Курлянд, А. Люблинська та ін.). Другий розділ складають поняття, що характеризують предмет дослідження – педагогічні умови толерантного ставлення школи і сім'ї до молодших школярів (О. Максимова, О. Мартиненко, В. Калошин, О. Кононко, О. Савченко, О. Хромова та ін.). Усе це дозволяє стверджувати, що тезаурус дослідження є певною змістовою основою процесу формування толерантного ставлення до молодших школярів.

Серед особливостей підготовки учителів до толерантного виховання молодших школярів виокремлено врахування специфіки освітнього середовища початкової школи та формування вмінь учителів-початківців наповнювати його толерантним змістом; орієнтація учителів на підтримку соціального статусу учнів та розвиток навичок вчителів усвідомлювати свою роль у толерантному вихованні; формування здатності позитивно емоційно взаємодіяти в освітньому процесі початкової школи тощо.

Визначено, що готовність учителів до толерантного виховання молодших школярів складається з когнітивного (теоретичне знання основ толерантного виховання, полікультурний світогляд і критичне мислення), емоційно-ціннісного (толерантна позиція як установка на толерантне

виховання, створення позитивного емоційного насичення освітнього процесу, усвідомлення самоцінності кожної особистості в різноманітних її проявах), діяльнісно- комунікативного (здатність наповнювати освітнє середовище толерантним змістом з урахуванням індивідуальних потреб учнів, реалізовувати педагогіку партнерства, аналізувати власну діяльність) компонентів.

Особлива увага приділена діагностуванню сформованості компонентів готовності учителів до толерантного виховання молодших школярів на основі обґрунтованих критеріїв (когнітивний, мотиваційний, емоційний, ціннісний, діяльнісний, комунікативний, рефлексивний).

На констатувальному етапі експерименту виявлено три рівні сформованості готовності учителів до толерантного виховання молодших школярів: високий, середній, низький. Високий рівень характеризувався наявністю знань основ толерантного виховання молодших школярів та вміннями застосовувати їх в освітньому процесі початкової школи, здатністю створювати толерантне виховне середовище та реалізовувати педагогіку партнерства тощо; середній рівень характерний для учителів початкової школи, які загалом ознайомлені з основами толерантного виховання, епізодично виявляють уміння створювати толерантне освітнє середовище та частково застосовують ідеї педагогіки партнерства тощо; низький рівень притаманний для вчителів, які мають фрагментарні знання основ толерантного виховання; не здатні самостійно створювати толерантне освітнє середовище; мають поверхові знання про педагогіку партнерства та володіють окремими її прийомами тощо.

Таким чином, здійснена теоретична розвідка уможливила формулювання базового поняття дослідження «педагогічні умови толерантного ставлення школи і сім'ї до молодших школярів», яке є важливим елементом професійного становлення особистості вчителя.

Сучасні наукові дослідження вирішують проблему підготовки учителів до толерантного виховання школярів у різних аспектах, а саме: методологічних засад філософії сучасної освіти (Л. Федоренко, В. Кремень, В. Кутіненко, М. Орлова та ін.); загальних питань з педагогіки толерантності (М. Андрєєва, Е. Кленцова, О. Грива, Г. Коберник, Л. Москальова та інші); удосконаленні процесу підготовки майбутніх вчителів початкових класів (К. Баханов, О. Біда, О. Будник, Л. Коваль, Й. Кодлюк, А. Крамаренко, О. Матвієнко, Л. Пермінова, Л. Петухова, О. Федій, Л. Хомич, Л. Хоружа та інші); застосуванні зарубіжного досвіду підготовки майбутніх учителів до виховання толерантності (О. Орловська та ін.).

Аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження (Ю. Гордієнко, Ю. Ірхіна, Н. Клокар, Л. Коваль, А. Крамаренко, В. Ляпунова, Л. Пермінова та ін.) надав можливість стверджувати, що процес формування в учителів готовності до толерантного виховання молодших школярів охоплює різні сфери особистості (когнітивну, емоційно-ціннісну, діяльнісно-комунікативну) і не може бути реалізованим без створення спеціальних умов, а саме: 1) педагогічний консенсус щодо орієнтації на толерантне виховання молодших школярів (який або констатує наявність толерантного освітнього середовища, або декларує наміри суб'єктів щодо його створення); 2) відображення ідей толерантного виховання в змісті навчальної дисципліни (є логічним наслідком педагогічного консенсусу та передбачає закріплення його принципів у змісті у вигляді освітніх орієнтирів – складників фахових компетентностей, змістових ліній, окремих сюжетів навчальних програм); 3) упровадження контекстного навчання та розв'язання квазіпрофесійних ситуацій (здійснюється моделювання контексту майбутньої педагогічної діяльності).

У дисертації розроблено корекційну програму з формування готовності до толерантного виховання молодших школярів у

загальноосвітніх навчальних закладах, яка обґрунтована метою дослідження.

Реалізація програми формування в учителів готовності до толерантного виховання молодших школярів відбувалася в три етапи.

Пропедевтично-мотиваційний етап (емоційно-ціннісний компонент) мав за мету засвоєння вчителями знань про основи толерантного виховання, педагогіки партнерства, розвитку професійно значущих якостей учителя щодо толерантного виховання молодших школярів.

Навчально-діяльнісний етап (когнітивний та комунікативно-діяльнісний компоненти) передбачав набуття вчителями знань про механізми і форми реалізації толерантного виховання молодших школярів; розвиток умінь щодо запобігання виникненню конфліктів та регулювання власного емоційного стану, застосування методів, прийомів та засобів толерантного виховання

Рефлексивний етап (діялісно-комунікативний компонент) спрямований на формування в учителів та батьків здатності аналізувати власну діяльність з толерантного виховання молодших школярів; розвиток полікультурного світогляду, ціннісних орієнтирів толерантного виховання, емпатії, реалізації педагогічного партнерства.

На всіх етапах реалізації програми впроваджувалась система педагогічних ситуацій, які класифіковано за трьома критеріями відповідно до компонентів готовності учителів до толерантного виховання молодших школярів: ситуації, спрямовані на формування когнітивного компонента готовності; пов'язані з діялісно-комунікативним компонентом; ті, що сприяли розвитку емоційно-ціннісного компонента.

Проведення формувального експерименту з упровадження моделі формування в учителів готовності до толерантного виховання молодших школярів підтвердило її ефективність, що виявилось в зменшенні кількості вчителів з низьким рівнем толерантності; збільшенні відсотка респондентів з середнім рівнем толерантності; зростанні кількості

учителів, готових до толерантного виховання на високому рівні.

Практичне значення одержаних результатів.

Результати дослідження можуть бути використані при розробці освітньо-професійних програм; удосконаленні методики організації практичних занять та педагогічної практики в умовах педагогічного коледжу; у системі післядипломної педагогічної освіти при організації курсів підвищення кваліфікації вчителів початкової школи; при укладанні навчальних посібників та методичних рекомендацій з проблеми формування готовності учителів до толерантного виховання учнів.

Презентовані результати проведеного дослідження не вичерпують усіх аспектів проблеми толерантного ставлення учителів до молодших школярів.

Подальші наукові розвідки можуть бути присвячені вивченню питань професійної підготовки вчителів до організації толерантного освітнього середовища в початковій школі, реалізації педагогіки партнерства, роботи з громадськістю та батьками молодших школярів на засадах толерантності.

Ключові слова: педагогічні умови толерантного ставлення учителів початкової школи, готовність до толерантного виховання молодших школярів, програма формування готовності до толерантного виховання молодших школярів, педагогічні умови формування в учителів та батьків готовності до толерантного виховання молодших школярів, критерії та рівні сформованості готовності учителів до толерантного виховання молодших школярів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ ПРАЦЬ

Статті в наукових фахових виданнях України

1. Люлька Г.А., Гриньова М.В. (2020). «Критерії толерантності сучасного вчителя початкових класів». Витоки педагогічної майстерності.

2. Люлька Г.А., (2020). «Професійна підготовка вчителів до організації толерантного освітнього середовища в початковій школі». Імідж сучасного педагога, №5 (194), с. 47-51.
3. Люлька Г.А., (2020). «Проблема батьківської толерантності у розвитку особистості дитини». Імідж сучасного педагога, №6 (195), с. 82-86.
4. Люлька Г.А., (2020). «Обґрунтування педагогічних умов толерантного ставлення школи і сім'ї до дітей молодшого шкільного віку». Інженерні та освітні технології, Том 8 №4, с. 19-25.

Статті в наукових іноземних виданнях

1. Люлька А. А. Педагогічні умови толерантного ставлення школи та сім'ї до дітей молодшого шкільного віку / А. А Люлька // Теоретичні та практичні аспекти розвитку європейського дослідницького простору / А. А Люлька. - Рига, Латвія: Видавництво Балтії, 2020. - (монографія / за редакцією авторів). - (1-е видання). - С. 322.
2. Люлька А. Особливості формування толерантного ставлення школи та сім'ї до дітей молодшого шкільного віку / А. А Люлька // Теоретичні та практичні аспекти розвитку європейського дослідницького простору / А. А Люлька. - Рига, Латвія: Видавництво Балтії, 2020. - (монографія / за редакцією авторів). - (2-е видання). - С. 334.
3. Люлька Г. Проблеми впровадження системи ресурсного навчання майбутніх учителів фізичної культури // Міжнародний журнал прикладних фізіологічних вправ / Т.9 (12), EESA - С. 50.
4. Люлька А. А. Експериментальне вивчення педагогічних умов формування толерантного ставлення школи та сім'ї до дітей молодшого шкільного віку // Журналул уманітар сучасний / Педагогічні науки - Республіка Молдова, том 3 №4 (6), 2020 - С. 18

5. Люлька А. А. Гендерна толерантність як фундаментальний компонент особистої компенсації майбутніх учителів початкових класів // Матеріали 2-ї міжнародної науково-практичної конференції Глобальні та регіональні аспекти сталого розвитку // Копенгаген, Данія - № 43 | Лютий 2021 року.

Публікації, що засвідчують апробацію дисертації

1. Навчально-методичний посібник «Формування толерантного ставлення до дітей молодшого шкільного віку» 2020 р.
2. Методичний посібник «Формування толерантного ставлення до дітей молодшого шкільного віку» 2021р.
3. Опублікована стаття на тему «Місце комунікативної толерантності у взаємодії вчителя початкових класів зі школярами» в журналі «Молодий вчений», №10 (74), жовтень 2019 року.
4. Опублікована стаття на тему «Інтерактивні технології формування толерантного ставлення вчителів початкових класів до учнів» в журналі «Молодий вчений», №11 (75), листопад 2019 року.
5. Опублікована стаття на тему «Взаємодія педагогів і батьків з формування толерантного ставлення до дітей у сім'ї» в журналі «Молодий вчений», №1(77), січень 2020 року.
6. Опублікована стаття на тему «Педагогічна толерантність як професійна якість сучасного вчителя початкових класів» в журналі «Молодий вчений», №2 (78), лютий 2020 року.
7. Опублікована стаття на тему «Самопідготовка вчителя до толерантної взаємодії з молодшими школярами» в журналі «Молодий вчений», №5 (81), травень 2020 року.
8. Опублікована стаття на тему «Особливості формування толерантного ставлення у суб'єктів освітнього процесу» в журналі «Молодий вчений», №8 (84), серпень 2020 року.

Annotation

Lyulka A. Pedagogical conditions of tolerant attitude to school and family

to children younger school age (specialization – theory and methods of education) – qualifying research work on the rights of the manuscript.

The dissertation on competition of a scientific degree of the post-graduate student of pedagogical sciences on a specialty 011 – Educational, pedagogical sciences – Poltava National Pedagogical V. G Korolenko of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Poltava, 2021.

Annotation content

In the dissertation:

- for the first time theoretically substantiated, developed and experimentally tested in general educational institutions correctional program model for the formation of readiness for tolerant education of primary school children, built on axiological, personality-oriented, competence and situational approaches, consisting of methodological, organizational and organizational activities. and provides for the introduction of a system of quasi-professional situations and implemented under pedagogical conditions (pedagogical consensus on the focus on tolerant education of primary school children; reflection of ideas of tolerant education in the content of the discipline; introduction of contextual learning and solving quasi-professional situations); the essence of the concept of "pedagogical tolerance" is defined;

- the concept of "introduction of tolerant attitude of school and family to junior schoolchildren" is specified;

- the content of the process of formation of tolerant attitude of teachers to junior schoolchildren, in particular, its general pedagogical and didactic-methodical components in the context of the researched problem is improved;

- the ideas of introduction of axiological, personality-oriented, competence, situational approaches in the process of formation of the level of tolerant attitude to junior schoolchildren in beginning teachers were further developed; ideas of contextual learning using quasi-professional situations.

The processes of globalization, European integration and reform of modern primary school outline the framework of educational space built on the assertion

of man as the greatest social value, the principles of humanism, child-centeredness and tolerance, and require the teacher's readiness for dialogue by establishing relations of trust, cooperation and cooperation. , camaraderie, empathy and psychological comfort.

The essence of research concepts, which are conditionally arranged in two blocks, is clarified. The concepts of the first section reflect the object of study: the process of educating tolerant relationships in junior high school students (A. Bystryukova, O. Bida, M. Gaidur, O. Gurenko, I. Kazanzhi, O. Komar, O. Kondratieva, L. Kondrashova, L Kostyuchenko, S. Martynenko, O. Matvienko, O. Ovcharenko, N. Telychko, O. Filippieva, L. Khomych, Y. Shapoval, etc.). The second section consists of concepts that characterize the subject of research – pedagogical conditions of tolerant attitude of school and family to younger students (I. Bekh, N. Bibik, O. Bogdanova, T. Varenko, V. Kaloshin, S. Kara, O. Kononko , O. Savchenko, Y. Todorovtseva and others). All this suggests that the research thesaurus is a certain semantic basis of the process of forming a tolerant attitude towards younger students.

Among the peculiarities of teacher training for tolerant education of junior schoolchildren, the specifics of the educational environment of primary school and the formation of skills of beginning teachers to fill it with tolerant content are singled out; teacher orientation to support the social status of students and the development of teachers' skills to realize their role in tolerant education; formation of the ability to interact positively emotionally in the educational process of primary school, etc.

It is determined that the readiness of teachers for tolerant education of primary school students consists of cognitive (theoretical knowledge of the basics of tolerant education, multicultural worldview and critical thinking), emotional and value (tolerant position as an attitude to tolerant education, creating a positive emotional saturation of the educational process, awareness of each individual in its various manifestations), activity-communicative (ability to fill the educational environment with tolerant content taking into account the individual needs of

students, to implement the pedagogy of partnership, to analyze their own activities) components.

Particular attention is paid to diagnosing the formation of components of teachers' readiness for tolerant education of primary school children on the basis of reasonable criteria (cognitive, motivational, emotional, value, activity, communicative, reflexive).

At the ascertaining stage of the experiment, three levels of formation of teachers' readiness for tolerant education of junior schoolchildren were revealed: high, medium, low. The high level was characterized by the presence of knowledge of the basics of tolerant education of primary school children and the ability to apply them in the educational process of primary school, the ability to create a tolerant educational environment and implement the pedagogy of partnership, etc.; the middle level is typical for primary school teachers, who are generally familiar with the basics of tolerant education, occasionally show the ability to create a tolerant educational environment and partially apply the ideas of partnership pedagogy, etc.; low level is typical for teachers who have a fragmentary knowledge of the basics of tolerant education; not able to independently create a tolerant educational environment; have superficial knowledge about the pedagogy of partnership and have some of its techniques, etc.

Thus, the theoretical research made it possible to formulate the basic concept of the study "pedagogical conditions of tolerant attitude of school and family to younger students", which is an important element of professional development of the teacher's personality.

Modern scientific research solves the problem of preparing teachers for tolerant education of schoolchildren in various aspects, namely: methodological foundations of the philosophy of modern education (V. Andrushchenko, V. Kremen, V. Lutay, V. Ognevyuk, etc.); general issues in the pedagogy of tolerance (M. Andreev, O. Bezkorovaina, O. Griva, G. Kobernyk, L. Moskalyova and others); improving the process of training future primary school teachers

(K. Bakhanov, O. Bida, O. Budnyk, L. Koval, J. Kodlyuk, A. Kramarenko, O. Matvienko, L. Perminova, L. Petukhova, O. Fediy, L. Khomych, L. Khoruzha and others); psychological and educational principles of formation of educational tolerance in future teachers (T. Atroshchenko, N. Byrko, T. Varenko, Y. Gordienko, A. Goryanska, Y. Irkhina, E. Kaikova, O. Kondratieva, R. Kostruban, I. Kryvoshapka, L. Matsyuk, M. Melnychuk, O. Ruda, A. Skok, O. Stolyarenko, I. Sukhopara, etc.); application of foreign experience in training future teachers to cultivate tolerance (O. Orlovska and others).

Analysis of the psychological and pedagogical literature on the problem of research (Yu. Gordienko, Yu. Irkhina, N. Klokar, L. Koval, A. Kramarenko, V. Lyapunova, L. Perminova, etc.) provided an opportunity to assert that the process of formation of readiness in teachers to tolerant education of junior schoolchildren covers various areas of personality (cognitive, emotional-value, activity-communicative) and cannot be realized without creating special conditions, namely: 1) pedagogical consensus on orientation on tolerant education of junior schoolchildren (which either states tolerance educational environment, or declares the intentions of the subjects to create it); 2) reflection of ideas of tolerant education in the content of the discipline (is a logical consequence of pedagogical consensus and provides for the consolidation of its principles in the content in the form of educational guidelines – components of professional competencies, content lines, individual topics of curricula); 3) introduction of contextual learning and solution of quasi-professional situations (modeling of the context of future pedagogical activity is carried out).

The dissertation develops a correctional program for the formation of readiness for tolerant education of primary school children in secondary schools, which is justified by the purpose of the study.

The implementation of the program of formation of teachers' readiness for tolerant education of junior schoolchildren took place in three stages.

The propaedeutic-motivational stage (emotional-value component) aimed at mastering by teachers knowledge about the basics of tolerant education,

pedagogy of partnership, development of professionally significant qualities of a teacher regarding tolerant education of junior schoolchildren, critical thinking and methods of its development during the discipline "Introduction to the specialty" , the content of which was updated in accordance with the research program.

The educational-activity stage (cognitive and communicative-activity components) provided acquisition by students of knowledge about mechanisms and forms of implementation of tolerant education of junior schoolchildren; development of skills to prevent conflicts and regulate their own emotional state, the use of methods, techniques and means of tolerant education ("Pedagogy", "Fundamentals of pedagogical skills").

The reflexive stage (activity-communicative component) is aimed at forming in teachers and parents the ability to analyze their own activities on tolerant education of primary school children; development of multicultural worldview, values of tolerant education, empathy, implementation of pedagogical partnership. At all stages of the model implementation, a system of quasi-professional situations was introduced, which are classified according to three criteria according to the components of teachers' readiness for tolerant education of primary school students: situations aimed at forming a cognitive readiness component; related to the activity-communicative component; those that contributed to the development of the emotional and value component.

Conducting a formative experiment to introduce a model of formation of future teachers' readiness for tolerant education of primary school students confirmed its effectiveness, which was reflected in the reduction of the number of teachers with a low level of tolerance; increasing the percentage of respondents with an average level of tolerance; increasing the number of teachers ready for tolerant education at a high level.

The practical significance of the results is to update the content of professional disciplines "Introduction to the specialty", "Fundamentals of pedagogical skills", "Pedagogy", based on the proposed system of quasi-professional situations aimed at forming teachers' readiness for tolerant education

of primary school children; supplementing the list of professional competencies and program learning outcomes in the context of the formation of tolerant education of students.

The results of the study can be used in the development of educational and professional programs; improvement of methods of organization of practical classes and pedagogical practice in the conditions of pedagogical college; in the system of postgraduate pedagogical education in the organization of advanced training courses for primary school teachers; when compiling textbooks and methodological recommendations on the problem of forming the readiness of teachers for tolerant education of students.

The presented results of the study do not cover all aspects of the problem of tolerant attitude of teachers to younger students. Further research can be devoted to the study of teacher training for the organization of a tolerant educational environment in primary school, the implementation of partnership pedagogy, work with the public and parents of younger students on the basis of tolerance.

Key words: pedagogical conditions of tolerant attitude of primary school teachers, readiness for tolerant education of junior schoolchildren, program of formation of readiness for tolerant education of junior schoolchildren, pedagogical conditions of formation of readiness for tolerant education of junior schoolchildren, criteria and levels of teachers' readiness for tolerant education. junior high school students.

LIST OF PAPERS PUBLISHED ON THE TOPIC OF THE DISSERTATION

Articles in scientific professional publications of Ukraine

1. Lyulka G., Grinyova M. (2020). "Criteria for tolerance of the modern primary school teacher". The origins of pedagogical skills.
2. Lyulka G., (2020). "Professional training of teachers to organize a tolerant

- educational environment in primary school." Image of a modern teacher, №5 (194), p. 47-51.
3. Lyulka G., (2020). "The problem of parental tolerance in the development of the child's personality." Image of a modern teacher, №6 (195), p. 82-86.
  4. Lyulka G., (2020). "Substantiation of pedagogical conditions of tolerant attitude of school and family to children of primary school age". Engineering and educational technologies, Volume 8 №4, p. 19-25.

Articles in scientific foreign publications

1. Lyulka A. A. Pedagogical conditions of tolerant attitude of school and family to children of primary school age / A. A Lyulka // Theoretical and practical aspects of development of the European research space / A. A Lyulka. - Riga, Latvia: Baltic Publishing House, 2020. - (monograph / edited by the authors.). - (1st edition). - P. 322.
2. Lyulka A. A. Peculiarities of forming a tolerant attitude of school and family to primary school-aged children/ A. A Lyulka // Theoretical and practical aspects of development of the European research space / A. A Lyulka. - Riga, Latvia: Baltic Publishing House, 2020. - (monograph / edited by the authors.). - (2st edition). - P. 334.
3. Liulka H. Problems of implementation of the system of resource-based learning of future teachers of physical culture // International Journal of Applied Exercise Physiology / Vol.9 (12), EESA - P. 50.
4. Lyulka A. A. Experimental study of pedagogical conditions of formation of tolerant attitude of school and family to children of primary school age // Jurnalul umanitar modern /Pedagogical sciences – Moldova republic, Volum 3 №4 (6), 2020 – P. 18
5. Lyulka A. A. Gender tolerance as a fundamental component of personal compensation of future primary school teachers // Proceedings of the

2nd international scientific and practical conference Global and regional aspects of sustainable development // Copenhagen, Denmark - № 43 | February, 2021.

Publications certifying the dissertation approbation

1. Training manual "Formation of a tolerant attitude towards children of primary school age" in 2020.
2. Methodical manual "Formation of a tolerant attitude to children of primary school age" 2021.
3. Published article on "The place of communicative tolerance in the interaction of primary school teachers with students" in the journal "Young Scientist", №10 (74), October 2019.
4. Published an article on "Interactive technologies for the formation of a tolerant attitude of primary school teachers to students" in the journal "Young Scientist", №11 (75), November 2019.
5. Published an article on "Interaction of teachers and parents in the formation of a tolerant attitude towards children in the family" in the journal "Young Scientist", №1 (77), January 2020.
6. Published an article on "Pedagogical tolerance as a professional quality of a modern primary school teacher" in the journal "Young Scientist", №2 (78), February 2020.
7. Published an article on "Teacher's self-preparation for tolerant interaction with younger students" in the magazine "Young Scientist", №5 (81), May 2020.
8. Published an article on "Peculiarities of forming a tolerant attitude in the subjects of the educational process" in the journal "Young Scientist", №8 (84), August 2020.